

Významný rozvoj OVZ v České republice

Ministerstvo práce a sociálních věcí společně s Ministerstvem životního prostředí zpravovalo souhrnnou zprávu o rozvoji odpovědného veřejného zadávání v České republice. Zpráva vyhodnocuje přínos uplatňování pravidel odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek, proces implementace do praxe veřejných nákupů, míru přetrvávajících bariér, které zadavatelé vnímají, a aktivity na podporu implementace odpovědného přístupu k veřejným nákupům v České republice za roky 2019 a 2020. Zprávu vzala 12. dubna na vědomí vláda České republiky.

Významným zlomem v rozvoji odpovědného veřejného zadávání bylo pak schválení novely zákona o zadávání veřejných zakázek („ZZVZ“), která od 1. ledna 2021 zavedla povinnost sociálně a environmentálně odpovědného veřejného zadávání a inovací tam, kde to zadavatel uzná, vzhledem k povaze a smyslu zakázky, za možné.

Udržitelný či strategický přístup k veřejným nákupům se postupně stával trendem v České republice. Celá řada významných, ale i menších veřejných zadavatelů již před novelou uplatňovala odpovědný přístup k veřejným nákupům – ústřední orgány státní správy, státní podniky, kraje a města a další, stále však nešlo o plošné uplatňování těchto principů. Novela ZZVZ však tento odpovědný přístup zařadila mezi základní zásady zadávání veřejných zakázek, odstranila tím některé z bariér uplatňování odpovědných aspektů a nastartovala obrovský zájem o vzdělávací možnosti.

Systém implementace odpovědného přístupu ve veřejných nákupech v České republice je postupný proces, který je podmíněn souborem celé řady aktivit metodické podpory, vzdělávání, ale také potřebou implementace pravidel OVZ do metodických pokynů pro zadavatele. Aktuálně se tento proces významně urychlil schválením novely ZZVZ, která snížila potřebu motivovat zadavatele, aby hledali odpovědná řešení ve veřejných nákupech, naopak nyní existuje obrovský tlak na zadavatele, aby se v krátkém čase zorientovali v jednotlivých

příležitostech OVZ a naučili se je uplatňovat tak, aby to mělo reálný a pozitivní dopad na společnost, ekonomiku, podporu inovativních řešení a minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí.

Přestože se to může vzhledem k výše uvedenému jevit jako nadbytečné, je i nadále nutné zvažovat možnosti motivace zadavatelů, které zajistí, že související zakázky nebudou jen formálně naplňovat zákon o zadávání veřejných zakázek, ale budou přispívat k významnějšímu posunu trhu v ČR. Velmi důležitá pro úspěch zavedení této novelizace do praxe bude široká diskuse stakeholderů a spolupráce s partnery, jako je Svaz měst a obcí či Asociace krajů aj. Stěžejní pro všechny zadavatele pak bude shoda na jednotném a jednoduše uchopitelném výkladu zejména ze strany kontrolních orgánů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zadavatelům nabízí maximální podporu při implementaci nové zákonné povinnosti odpovědného veřejného zadávání do praxe. MPSV ke svým již vydaným metodikám, příkladům dobré praxe a vzorovým textacím, vydalo v prosinci 2020 nový metodický balíček, na který navazují další aktivity pro zadavatele i dodavatele. To vše by mělo subjektům veřejné správy i samosprávě pomoci v úspěšném naplnění požadavků zákona, aby potenciál strategického přístupu k veřejným zakázkám byl využit v praxi. Celou zprávu naleznete [zde](#).

Příklad dobré praxe:

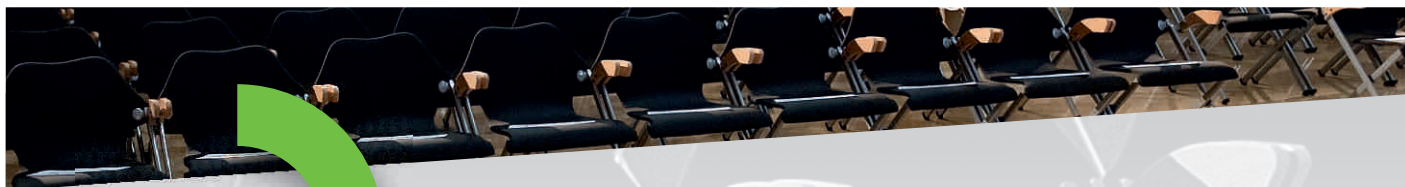
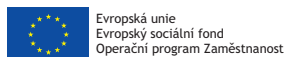
Zakázka MPSV na ostrahu

Nově zpracovaný příklad dobré praxe pod názvem „Poskytování služeb fyzické ostrahy objektů MPSV 2020 –

2024“, vás podrobně provede celým procesem zakázky na ostrahu. Oblast strážních služeb (ostrahy) je oborem, v němž je dlouhodobě zvýšené riziko porušování předpisů v oblasti pracovního práva a zaměstnanosti. Pro MPSV tak bylo jednoznačné, že je nutné využít při zadávání veřejné zakázky takové řešení, které bude riziko porušování předpisů v oblasti pracovního práva a zaměstnanosti eliminovat, resp. efektivně snižovat. MPSV se při přípravě této veřejné zakázky snažilo najít východiska z těch nejběžnějších problematických situací, které během zadávacího řízení na zajištění plnění spočívající v ostraze (potažmo během plnění) vznikají. Tj. zejména situace, kdy první místo obsadí dodavatel, jehož nabídková cena vyvolává pochybnosti o tom, zda bude dodavatel schopen poskytnout plnění v potřebné kvalitě a současně dodržet právní předpisy. Při přípravě zadávacích podmínek využilo ministerstvo jak svých vlastních zkušeností, tak zkušeností jiných zadavatelů, kteří se snaží najít a nacházejí řešení pro totožné potíže a aktivně své zkušenosti sdílejí (viz případové studie jiných zadavatelů). Celé znění případové studie naleznete v [příkladech dobré praxe](#) na webových stránkách projektu Odpovědného veřejného zadávání www.sovz.cz.

Konference

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ – PĚT MĚSÍCŮ S NOVELOU

Současné příležitosti a aktuální praxe

20. května 2021, video stream 9:00 – 12:30

Program konference

Zahájení

- Ingrid Štegmannová, *státní tajemnice, Ministerstvo práce a sociálních věcí*

Odpovědné veřejné zadávání jako nástroj pro udržitelnou obnovu v Evropské Unii

- Katharina KNAPTON-VIERLICH, *Acting Head of Unit, Public Procurement, DG GROW, European Commission*

Právní nastavení odpovědného veřejného zadávání a perspektiva vývoje

Současné příležitosti odpovědného veřejného zadávání – panelová diskuse

- Martin Kolovratník, *poslanec, Parlament České republiky*
- Adéla Šířpová, *senátorka, Parlament České republiky*
- Radka Vladyková, *výkonná ředitelka, Svaz měst a obcí ČR*
- Martin Půta, *hejtman, Liberecký kraj*
- Jaroslav Lexa, *místopředseda, Úrad pre verejné obstarávanie, Slovensko*

Pohled dozorového orgánu na novou zásadu odpovědného veřejného zadávání

- Petr Mlsna, *předseda, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*

Aktuální praxe – příklady odpovědného zadávání v ČR

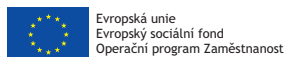
- Jakub Váňa, *vedoucí oddělení veřejných zakázek odboru investic, Jihomoravský kraj*
- Jan Duchek, *manažer pro VZ a koncese, Letiště Praha*
- Simona Galousková, *vedoucí odboru veřejných zakázek, Ředitelství silnic a dálnic*

Konference je určena zejména zadavatelům, odborníkům na témata veřejných zakázek a udržitelnosti, zástupcům politických stran, čelným představitelům měst, obcí, krajů, státních institucí, zdravotnických zařízení a dalších veřejných zadavatelů.

Registrace je možná i přes stránky projektu www.sovz.cz nebo [Institutu OVZ](#).

**Chci se
registrovat**

Participace a komunikace s cílovou skupinou

Jedním z témat a dalším z podpůrných nástrojů, které mohou vést k úspěšnému plnění veřejné zakázky je participace a komunikace s cílovou skupinou. Jejím záměrem má být **informovanost, sběr podnětů a reagování na ně** tak, aby plnění co nejlépe vyhovovalo potřebám cílové skupiny, resp. veřejnosti. Tímto přístupem zadavatel přispívá k většímu pochopení podmínek, možností řešení a příležitostí, které z daného plnění veřejné zakázky vyplývají. A rovněž získává i cennou zpětnou vazbu.

Z pohledu odpovědného veřejného zadávání je participace a komunikace

důležitým nástrojem především **při investičních akcích, nebo při pořizování komodit, které budou přímo využít zaměstnanci zadavatele** (např. nábytek).

S ohledem na míru zapojení je nutné na začátek definovat, zda cílem zadavatele je jenom informovat o průběhu plnění veřejné zakázky (nedochází k aktivnímu zapojení cílové skupiny), nebo zadavatel očekává podněty a návrhy řešení, a tedy dochází k přímému zapojení cílové skupiny, resp. veřejnosti do procesu plánování a rozhodování.

Komunikace s cílovou skupinou, resp. veřejností při investičních akcích

Při investičních akcích by základem mělo být transparentní **informování** o možných omezeních a nepříznivých dopadech z nich vyplývajících pro cílovou skupinu, resp. veřejnost. Zadavatel by však měl dbát i na průběžné informování o průběhu výstavby, a to například definováním požadavků na dodavatele.

Základem je povinnost dodavatele zřídit komunikační prostředek zejména webovou stránku nebo zajistit využití skrz jiný informační kanál (sociální sítě, tištěná

místní média, vývěsky apod.), a zajistit skrz ni informování veřejnosti a komunikaci s veřejností o okolnostech plnění veřejné zakázky, které jsou pro komunitu relevantní a které přispívají ke zlepšení vnímání veřejné investice zadavatele. Prospěšné může být zároveň zřízení komunikačního kanálu (ať již stejné formy nebo ve formě doplňkové, např. telefonní linky nebo e-mailové adresy) pro vyřizování podnětů, připomínek nebo stížností k průběhu plnění. Samozřejmě požadavek bude relevantní pouze tam, kde to s ohledem na charakter zadávané veřejné zakázky bude smysluplné a přiměřené, tedy například kde plnění veřejné zakázky probíhá po delší dobu, půjde zejména o veřejné zakázky na stavby.

Účelné je předepsat tuto povinnost jako smluvní podmínku s pevně stanovenými minimálními požadavky na obsah, rozsah, formu, dostupnost apod.

Jako konkrétní příklady dobré praxe uvádíme Povodí Vltavy, s. p., zakázku Nejvyššího kontrolního úřadu nebo příklad Univerzity Karlovy. Více o participaci a komunikaci [zde](#).

Příklad dobré praxe:

Udržitelný nákup propagačních předmětů v Moravskoslezském kraji

Od počátku roku 2021 je na základě novely zákona o zadávání veřejných zakázek zadavatel povinen dodržovat zásady sociálně

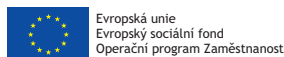
a environmentálně odpovědného zadávání a inovací, pokud to bude vzhledem k povaze a smyslu zakázky možné. Tato nová zásada se vztahuje i na veřejné zakázky malého rozsahu. V této případové studii z Moravskoslezského kraje najdete inspiraci, jak lze přistoupit k nákupu propagačních předmětů. I když se jedná o zakázku z doby před účinností novely, zásady odpovědného a inovativního nákupu v ní aplikovány jsou.

Krajský úřad Moravskoslezského kraje poplával před Vánoci roku 2020 propagační předměty prioritně určené pro partnery kraje. Z důvodu rozpočtu ve výši 180 tis. Kč bez DPH se jednalo o veřejnou zakázku malého rozsahu (dále jen VZMR). Zadavatelem této zakázky byl odbor Kanceláře hejtmána kraje, který má na starosti reprezentaci kraje, včetně jeho propagačních předmětů.

V souladu s pravidly pro zadávání veřejných zakázek Moravskoslezského kraje, vycházejících ze zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, byl pro realizaci výše uvedené VZMR dodavatel osloven přímo. Tímto dodavatelem byla společnost NAVZDORY, s.r.o., která je v Moravskoslezském kraji ojedinělá tím, že se mezi prvními začala výhradně věnovat výrobě propagačních a reklamních předmětů formou up-cyklace. Moravskoslezský kraj smýšlí ekologicky a ekologie je jednou z jeho základních priorit. Z tohoto důvodu jsou i propagační předměty vybírány s ohledem na ekologický dopad. NAVZDORY napomáhá svou tvorbou a osvětou ostatním firmám pracovat na jejich společenské odpovědnosti, což rovněž zapadá do celkového konceptu a [strategie Moravskoslezského kraje](#).

Podobně jako Moravskoslezský kraj, zadavatel může využít přímé zadání veřejné zakázky malého rozsahu, pokud chce podpořit místní sociální podniky. Více [zde](#).

Praha spustila webovou aplikaci s podrobnými daty o veřejných zakázkách

Praha začátkem dubna udělala velký krok v oblasti průhlednějšího nakládání s veřejnými prostředky. Stala se prvním městem v Česku, které uživatelsky přívětivou a interaktivní formou zveřejňuje podrobné informace o zadávaných veřejných zakázkách.

Veřejnost si nově bude moci [ve webově aplikaci](#) vytvořené městskou společností Operátor ICT prohlížet data o veřejných zakázkách vložená na profil zadavatele hlavního města Praha po 1. 9. 2020 podle různých kritérií, jako je druh zadávacího řízení, zadávací odbor Magistrátu hl. m. Prahy (MHMP), vybraný dodavatel, oblast zakázky (tzv. CPV kód) či třeba počet nabídek. Za data evidovaná na profilu zadavatele jsou zodpovědné odbory MHMP, které zakázky zadávají.

„Od září roku 2020 pražský magistrát na profilu zadavatele eviduje všechna relevantní data o zadávaných veřejných zakázkách. V minulosti město takto důsledně nepostupovalo a kusá data o dříve zadávaných zakázkách teď mají velmi malou vypovídající hodnotu. Proto je ani nezpracováváme. Je škoda, že nemáme z dřívějších více dat, protože by

bylo určitě zajímavé srovnat způsob zadávání zakázek v jednotlivých volebních obdobích,“ vysvětluje radní hl. m. Prahy pro oblast bydlení a transparentnosti Adam Zábanský.

Zhruba 80 % zakázek evidovaných ve zveřejněném dashboardu jsou zakázky pod 100 tisíc korun, které lze podle pravidel pro zadávání veřejných zakázek objednat oslovením pouze jednoho dodavatele, což je také běžná praxe MHMP. „Z dat o zakázkách je zřejmé, že magistrát relativně běžně zadává bez soutěže i větší zakázky, až do výše 2 milionů korun. To je praxe, kterou chceme změnit. Proto jsme v únoru 2021 prosadili upravená pravidla pro zadávání zakázek s účinností od července 2021, kde jsme zavedli povinnost otevřené soutěže u zakázek s hodnotou nad 500 tisíc korun,“ dodává radní Zábanský.

Zakázky do výše 1 milionu korun (3 milionů korun u stavebních prací) jsou v plné kompetenci ředitelů jednotlivých odborů, zakázky s vyšší hodnotou podléhají schválení dalších osob (ředitel úřadu a gesční radní; zakázky nad 2 miliony korun - případně 6 milionů korun u stavebních prací - schvaluje Rada).

Primátor hl. m. Prahy Zdeněk Hřib vyzývá další samosprávy a státní úřady, aby také zveřejnily data o zakázkách v podrobném rozsahu. „Transparentnost je skutečným a systémovým protikorupčním opatřením. Už samotné zveřejňování informací o zakázkách a uchazečích povede ke zlepšení praxe jejich zadávání i v budoucích volebních obdobích, protože úředníci i politici budou vědět, že je jim vidět pod ruce. Tato praxe by měla být ve státní správě i samosprávě samozřejmostí, i když ji zákon nyní nepřikazuje,“ dodává primátor.

Příklad dobré praxe:

Zavedení dynamického nákupního systému v Banskobystrickém kraji

Banskobystrický kraj se nachází na středním Slovensku a je jedním z osmi slovenských krajů. Záměrem kraje je podpořit regionální rozvoj skrze evropské projekty, podpory vzniku průmyslových parků a rozvíjející se infrastrukturu a moderní dopravní spojení.

V roce 2019 kraj zavedl využívání dynamického nákupního systému (DNS) na předmět plnění: „Asfaltovanie cestných komunikácií vo vlastníctve Banskobystrického samosprávneho kraja a súvisiace práce“. Důležitým krokem před zavedením DNS (dle Zákona č. 343/2015 Z. z. o veřejnom obstarávaní) bylo určit, zda tyto práce

spadají pod běžně dostupné, a tedy lze využít dynamický nákupní systém. Banskobystrický samosprávní kraj (BBSK) má ve správě cca 2500 km cest, přičemž polovina z nich byla v roce 2018 v nevyhovujícím nebo havarijním stavu. Tempo oprav činí v průměru 200 km ročně, tudíž dochází k neustálým opravám a tuto činnost lze označit jako běžnou a opakující se opravu.

Zkušenosti BBSK ukazují, že zavedení DNS bylo úspěšné. Dosud proběhlo 10 výzev v hodnotě cca 35 mil. EUR, v DNS je zařazených 20 kvalifikovaných subjektů na asfaltování silničních komunikací a průměrně zadavatel dostává 8–10 nabídek.

Kraj využívá DNS i na jiné služby a zboží

Zavedení DNS je vhodný nástroj pro centralizaci zadávání u standardního zboží a služeb, pro dodavatele je flexibilní a minimalizuje náročnost přípravy. Umožňuje i rozdělení do kategorií se svými specifickými požadavky. BBSK využilo rozdělení kategorií např. při poptávání „Poskytovanie služieb pravidelnej, nepravidelnej a príležitostnej autobusovej dopravy“, jelikož každá kategorie měla svá specifika co do rozsahu služeb, předpokládané hodnoty, období příprav, či plnění veřejné zakázky. Mimo jiné, zavedení DNS přináší i možnost využití zkrácené lhůty podávání nabídek, kterou BBSK v současnosti využívá u nákupu ochranných pracovních pomůcek.

